

פרשת ויצא

כיבוש הרע והפיכתו לטוב

פרשת "ויצא" מגלה בפנינו את שלמותו של יעקב אבינו ודרך כך את שלמות העבודה שעל כל אחד מאתנו להגיע אליה. גילוי עבודת הצדיק, לעומת העבודה של כל אחד מאתנו בעניין בירור ניצוצות. איך כל תחומי החיים שלנו יכולים להיכנס אל מסגרת הקדושה והטוב.

קורות הפרשה

במצות אביו ואימו יוצא יעקב לחרן, אל ביתו של לבן, אחי אימו, למצוא לו כלה מבנותיו של דודו. הוא גם בורח מעשו המבקש להורגו. יעקב בן שישים ושלוש בצאתו. יעקב לא יוצא אל הדרך מיד כששולחים אותו הוריו, אלא הוא מתעכב ארבע עשרה שנה בבית מדרשם של שם ועבר, שם הוא לומד תורה יומם ולילה, ורק אז הוא פונה לבאר שבע לקבל את ברכת השם. משם הוא יוצא לחרן, חוץ לארץ ישראל. יעקב הולך לחרן, הדרך קופצת לו והוא מגיע ביום אחד. מיד הוא נזכר שעבר על מקום תפילתם של אבותיו, הר המוריה, ומצטער. הדרך קופצת לו בחזרה לבית אל והר המוריה בא לקראתו.

יעקב מתקן את תפילת ערבית והקב"ה מקצר אותו היום בשעתיים, מזרז חמה לשקוע בכדי שיעקב ילון במקום. יעקב ישן וחולם את חלום הסולם. בבוקר הוא מקים מצבה במקום וממשיך לחרן.

בחרן, ליד הבאר, פוגש יעקב את רחל והיא מביאה אותו אל בית לבן. לא לפני שהיא מזהירה אותו מהרמאות של אביה. אז מתחילות 14 שנה קשות ביותר של מגורים אצל לבן הארמי. קודם עובד יעקב 7 שנים בעבור רחל וניתנת לו לאה במרמה. אחרי כן עובד עוד 7 שנים בכדי לקבל גם את רחל. ביחד איתן הוא מקבל גם את השפחות, זלפה ובלהה. נולדים ליעקב 11 בנים וכשיוסף נולד מחליט יעקב שהגיע השעה לצאת חזרה אל ארץ ישראל.

הם נאלצים לברוח באישון לילה מפני לבן. רחל גונבת ללבן את העבודה זרה שלו, את התרפים, על מנת שלא יגלה היכן הם נמצאים. בכל זאת, לבן מוצא אותם ולבסוף נכרתת ברית ביניהם ולבן שב למקומו. לא לפני שהוא שולח מסר לעשו שיעקב בדרך לארץ ישראל, ושהוא רימה אותו ולקח את בנותיו וכל רכושו. בכך הוא מעורר שוב את שנאת עשו ליעקב. יעקב מגיע לארץ ישראל ופוגש שני מחנות מלאכים. יעקב קורא למקום מחנייים.

הקדמה

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע, עוזב מקום נפלא, העיר של אבותיו, והולך חרנה, למקום של חרון אף. היציאה שלו זה מעבר חד, ממקום מוגן של קדושה אל מקום של טומאה, מדור הקליפות. הוא יוצא מהארץ הקדושה אל חוץ לארץ. כתוב במסכת כתובות: "...שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוך..." (כתובות י"ג). לא לחינם אנחנו אומרים "לרדת" מהארץ, ו"לעלות" לארץ, מדובר פה על שתי מדרגות רוחניות שונות בתכלית. יעקב אבינו לא הולך סתם לחוץ לארץ, הוא הולך אל הרמאי הכי גדול שקיים, לבן הארמי (ארמי נוטריקון רמאי), עליו כתוב בהגדה של פסח: "צא ולמד מה ביקש לבן הארמי, ביקש לעקור את הכל", שכתוב: "אַרְמֵי אֲבֹד אֶבְי" (דברים כ"ו ה').

יעקב אבינו מידתו אמת, חותמו של הקב"ה והוא הולך אל לבן, מקום השקר. הוא הולך אל הדבר השנוא עליו ביותר. כמה רמאויות סובב לבן את יעקב. ידוע הסיפור על הרב אלשיך הקדוש שהיה דורש בתורה, היה מספר ומונה את כל הרמאויות שעשה לבן ליעקב אבינו. האריז"ל שמע את הדרשה והיה יושב וצוחק. שאלו אותו אח"כ על מה היה הצחוק והוא השיב שלבן היה עומד שם ומנענע בראשו שזה נכון, שזה היה

פרשת ויצא

בדיוק ככה.

נשאלת השאלה, מדוע היה חייב יעקב ללכת ללבן? אם זה כמו שאמרנו בכדי לברוח מעשו, אז גם בהיותו במשך ארבע עשרה שנה בבית המדרש של שם ועבר, לא השיג אותו עשו. אם זה בכדי למצוא כלה מבנותיו של לבן, אז למה לא לשלוח עבד שליח, כמו שעשה אברהם בשביל יצחק בנו.

מה התכלית של ההליכה של יעקב לחרן ושהותו הארוכה שם? ומה זה אומר לגבי העבודה האישית שיש לכל אחד מאתנו ללמוד ולעשות? בכדי להבין זאת עלינו להכיר את מדרגתו של יעקב ואיך ניצל את לבן הארמי לצורך העבודה של הקדושה ותיקונו של עולם.

הליכה לצורך שלמות

אומר הרב שיינברגר שליט"א, כל מהלך שהאדם הולך זה כדי להשיג עוד מדרגות. אם נגזר על האדם ללכת, כמו אברהם אבינו שנאמר לו "לך לך", זה כדי שיקנה מעלות נוספות, עדיין הוא לא מושלם וצריך ללכת כדי להשלים את עצמו. כמו שאמרנו בפרשת 'לך לך' שכתוב בזהר הקדוש, "אמר ר' אלעזר, לך לך, לך היינו לעצמך, כלומר, לתקן את עצמך, לתקן את המדרגה שלך".

אלא שכאן כבר נראה שיעקב אבינו הוא האדם המושלם ביותר, מפני שבחלום שלו הוא רואה סולם ומלאכים עולים ויורדים בו. חז"ל דרשו 'עולים ויורדים בו', ביעקב אבינו, יעקב אבינו זה הסולם ולפי ההתקרבות שלהם ליעקב כך הם עולים ולפי ההתרחקות ממנו כך הם יורדים. כתוב בתרגום יונתן שהקב"ה אומר למלאכים, הנה יעקב שחמדתם לצפות בו. ליעקב יש יופי רוחני, מעלה רוחנית גבוהה, שאפילו המלאכים באים להשתאות עליה.

במרכבה העליונה יש ארבע פנים: אריה, שור, נשר, אדם. מלאכי השרת עולים ויורדים בסולם והם רואים את דמות האדם שבמרכבה, אח"כ רואים את יעקב אבינו, ורואים שאלה אותם הפנים למעלה ולמטה. זה אותו האדם שבמרכבה. פני אדם לא יופיעו במרכבה העליונה אם ישנה אפשרות שיחזור אי פעם לסורו. אם כן, מי יותר מושלם מיעקב אבינו?

אז אם יעקב הוא כבר אדם מושלם, בשביל מה הוא צריך עכשיו עוד לרוץ לחוץ לארץ, ללכת ממקומו? אומר הרב שיינברגר שליט"א, כנראה שהוא לא רץ בשביל עצמו אלא בכדי לרעות את הצאן. הצאן זה נשמות ישראל. כל מה שעשו האבות היה לא רק למען עצמם, אלא למען התיקון הכללי של עם ישראל עד לאחרית הימים וגמר התיקון.

יש הרבה צדיקים שיכולים כבר לשבת בשלוח אבל לא נותנים להם לשבת במנוחה, כמו שנראה אצל יעקב שביקש לשבת וקפץ עליו רוגזו של יוסף. אלא, אותם צדיקים צריכים להמשיך לעבוד, אחרת אין להם כבר מה לעשות בעולם הזה. על כן יעקב מקבל את הייסורים האלה של הנדודים בשביל כלל ישראל, לכל הדורות שיבואו.

הכנה לדרך, הפשטת הגשמיות

הרב שיינברגר שליט"א מסביר שכאשר יעקב יוצא אל הדרך הוא עובר מהלך מסוים בהר המוריה. על מנת שלא ייפגע בשהותו בין הרשעים, כדי ללכת למקום שקר כזה, הוא צריך להוריד מעליו את כל הדברים שעלולים להיות מושפעים מהסביבה, על מנת שהסביבה לא תיגע בו. עוד נראה שכן היה, הסביבה הרעה לא נגעה בו כלל. אחרי חלום הסולם, כתוב, "וַיִּקַּץ יַעֲקֹב, מִשְׁנָתוֹ".

"בעל הטורים" מפרש, משנתו, ממשנתו, שהיה הוגה בתורה גם ביום וגם בלילה, אפילו בשנתו. משנה זה

פרשת ויצא

נוטריקון נשמה. אומר הרב שיינברגר שליט"א, רמז בדבר, הפלא שקורה בשנתו של יעקב, הוא מפשיט את נשמתו מגופו. הוא מפשיט את כל הגשמיות ומגיע למדרגה אפילו יותר גבוהה של שלמות רוחנית. אין בו יותר הזדהות עם הגוף, עם החיצוני, ולכן גם החיצוני לא יכול להידבק בו, על הכלל, שדומה מושך דומה. לכן בהמשך, לאחר התרמית הגדולה של לבן שנותן לו את לאה ומאלץ אותו לעבוד עוד שבע שנים עבור רחל, כתוב, "וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל, שִׁבְעַת שָׁנִים; וַיְהִי בְעֵינָיו כְּיָמִים אֶחָדִים, בְּאֶהְבֹּתוֹ אֶתָּה". נראה שיעקב לו חש ביסורים כלל, לזמן אין משמעות עבורו, הוא דבוק בתכלית הרוחנית.

האדם השלם וכיבוש הרע

ננסה להכנס לעומק ענין השלמות של יעקב אבינו ומה התכלית והתועלת שלה בעבודה. הפרשה נקראת 'ויצא' וכבר למדנו בפרשת 'כי תצא' שלשון יציאה מרמזת על המהלך של יציאת הנשמה אל העולם הזה. זאת גם נקודת ההתייחסות שלנו אל הלימוד שישנו בפרשה הזאת. מדובר על יעקב שיוצא מא"י שהיא בחינת עולם הבא, אל חרן, שהיא כאמור, מדור הקליפות, העולם הזה, וזה המסע של כל אחד מאתנו. כדי לעבור את המסע בהצלחה אנו צריכים שלמות, צריכים את הכוח של יעקב.

במאמרו על פרשת 'ויצא' אומר הרב דסלר, "השלמות היא אחדות האדם הנובעת מתוקף מידת האמת" ('מכתב מאלוה' כרך ב'). מידתו של יעקב אבינו היא מידת האמת, הקו האמצעי המחבר בין החסד והגבורה, לא נוטה יותר מדי אל עבר החסד, ולא אל צד הגבורה המוגזמת, אלא עושה שלום ביניהם. יעקב אבינו הוא התפארת, הקו האמצעי, והוא נקרא האדם השלם, בכיר האבות.

ממשיך הרב דסלר, "האיש השלם, אינו מבחין בכל המדות ובכל ההתעוררויות של היצר הרע כולן, אלא ככלים המשמשים לצרכי עבודת השם לבדו, עד שלא תשתיר בו אפילו נקודה אחת לרשות אחרת" (שם). מספר פעמים שמענו את הרב שיינברגר שליט"א מסביר שאסור לאדם לומר דברים כמו, "היצר גרם לי את זה", "אלה מניעות של היצר", וכו'. התבטאויות שכיחות כשאנחנו נתקלים בבעיות וקשיים בחיים. באמירות מסוג זה אנו נותנים תוקף ליצר הרע, כאילו הוא רשות נפרדת העומדת בפני עצמה ח"ו, כאילו יש עוד כח במציאות מלבד בורא עולם. צריך לזכור ולהרגיל את עצמנו בהבנה ובידיעה כי היצר הוא רק שליח וישנה בעצם רק רשות אחת.

הפיכת הרע לטוב

לכן המדרגה הגבוהה יותר בעבודה שלנו היא לא הדחקה, ריחוק וניתוק של היצרים שלנו, אלא התכלית היא הפיכת הרע לטוב. מהלך זה נעשה ע"י שמבחין בכל התעוררות של היצר הרע, לא כהתעוררות לעשיית רע, אלא להפך, להתעוררות לעשיית הטוב. במצב תודעה כזה האדם יכול לראות את התעוררות הרע כשליחות מהבורא שקוראו להתאמץ ולהשתדל בעבודה, בעשותו ההיפך ממה שמסיתו היצר. מי שזוכה ומצליח להפוך גם את הסתת יצרו הרע לטוב, בשבילו אין רשות אחרת במציאות, והכל באחדות אחת גמורה ומוחלטת. "שְׁוִיֹּתִי ה' לְגִגְדֵי תְּמִיד" (תהילים ט"ז ח'), יש שוויון מוחלט בכל המצבים.

ישנו פירוש יפה על הפסוק, "...מִכָּל עֵץ-הַגֵּן, אֲכַל תֹּאכֵל. וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע--לֹא תֹאכֵל, מִמֶּנּוּ" (בראשית ב' ט"ז), פירוש, שמכל עץ הגן תאכל, גם מעץ הדעת, אבל ממנו לבדו לא תאכל. זאת אומרת, שאם היצר הרע באמת נכלל בטוב אז אין רשות אחרת וניתן "לאכל" גם מהפרי הזה, אבל אם מפרידים אותו כרשות נפרדת ח"ו אז צריך להתנתק ממנו לחלוטין (טעמי מצוות לרדב"ז).

העלאת ניצוצות הקדושה

אם כך, העבודה של האדם השלם כוללת שימוש ברע ככלי לטוב, הכללת הרע בטוב. עתה ננסה להבין מה היא העבודה שיש לאדם השלם לעשות, וסוף סוף בשביל מה יוצא יעקב לחרן, בשביל מה יוצאת

פרשת ויצא

הנשמה שלנו אל העולם הזה.

בתחילת הבריאה, אחרי חטא אדם הראשון, נפלו ש"ך ניצוצות של נשמתו אל מדור הקליפות, אל העולם הזה. לכן, מסבירים המקובלים, שבכל עניין ובכל תופעה בעולם, אפילו במה שנראה לנו רע לגמרי, בסטרא אחרא וחילולותיו, ישנם ניצוצות קדושה.

מסביר הרב דסלר, "מטרת הבריאה היא גילוי כבוד מלכותו של השם ית', גילוי האור של הבורא לנבראים. כל מה שאינו משמש כלי לעניין זה אין לו מציאות כלל. בתוך כל דבר יש ניצוץ של קדושה משבירת הכלים, ניצוץ שמחיה אותו. ברגע שמעלים את הניצוץ מאותו הדבר, אין לו קיום יותר" (שם). כך זה במזון שאנו אוכלים וכך בכל דבר. למשל, גלות מצרים היתה מהלך להוצאת ניצוצות הקדושה שנפלו לקליפת מצרים. כתוב במסכת ברכות שלאחר צאת בני ישראל ממצרים, היתה מצרים כמצולת ים ללא דגים, "וינצלו את מצרים, אמר ר' אמי, מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן ורצה לאמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים" (סדר זרעים). לא נותרו שם ניצוצות יותר ואכן למצרים לא היה קיום יותר. כל המציאות הממשית של מצרים האיתנה התפרקה ולא נותר ממנה זכר.

מכך אנו מבינים שכל דבר שקיים בעולם, אפילו הרע על כל אופניו, אפילו הגלות, המקומות הקשים, הרגעים הלא נעימים, המחשבות המטרידות, בהכל אפשר לגלות איזו תועלת מתוך עצם שימוש ככלי לגילוי אור. כאשר האפשרות לגילוי רחוקה, נמצא הניצוץ הקדוש בגלות בקרב המון הטומאה הסובבת אותו (אטום וסגור), מחכה עד שיגאלו אותו מגלותו. כאשר האפשרות לגילוי קרובה זה אומר שהיתה הזדככות ויש אפשרות לגאול את אותו ניצוץ עכשיו. כל התהליך הזה נקרא 'בירור ניצוצות' או 'העלאת ניצוצות הקדושה'.

מי מסוגל לעשות את העבודה?

צדיק כמו יעקב הוא האדם השלם בבחינת האחדות הנ"ל והוא זה שיכול לעשות את העבודה. הוא זה שרואה רק רשות אחת במציאות, בעולם כולו. אם אנחנו חסרים בשלמות ובאחדות הזאת, ואנו רואים בלבבנו במדת מה בחינת 'רשות אחרת', שהיא בבחינת עבודה זרה ורע ממש, איך נוכל לתקנו ולהפכו לטוב גמור?

לכן עלינו להיזהר ולהבין נכון את הדברים, שלא נתחכם עכשיו ונגיד שממחר אנחנו מתחילים לצאת לבארים כדי להעלות ניצוצות ולהציל נפשות. מי שעוד לא שלם צריך להיזהר בעניין זה, להתרחק מהרע ומסביבה רעה, כי סיכוי גדול שלא רק שלא יוכל לגאול את הניצוצות ששם, אלא אף ייפול בשבי בעצמו.

ההבדל בינינו לבין הצדיק

נשאלת אם כך השאלה, האם אנחנו לא שותפים בעבודת בירור הניצוצות כלל, מהסיבה הפשוטה שטרם הגענו למדרגת השלמות של שימוש ברע כסיוע לטוב? התשובה היא כי כל הבריאה פועלת על פי התכלית של העלאת ניצוצות הקדושה. אלא שאצל האדם הפשוט מי שפועל את המהלכים זאת ההשגחה האלוקית, היא זאת שמביאה דווקא נתח בשר מסוים לשולחנו של אדם, והיא זאת שמעוררת באדם את ההתאוות לאכול דווקא את החתיכה המסוימת הזאת.

מה שמוטל עלינו לעשות זה לפעול במסגרת ההשתדלות, בדרך השם. ניצוץ הקדושה שטמון במאכל מסוים, יכול להתעלות רק אם אדם מברך על אותו מאכל. אם אדם לא מברך, הניצוץ, משורש נשמתו, ממשיך ונופל עד ההזדמנות הבאה, נשאר אטום בטומאה. כל שעלינו לעשות כדי להיות שותפים פעילים בבריאה הוא לפעול בהתאם לכללים.

פרשת ויצא

לעומת זאת, הצדיק יכול לפעול את עבודת בירור הניצוצות במודע. ישנו סיפור אמיתי על הבבא סאלי זצ"ל. סיפר את זה הנהג שלו. הוא אמר שיום אחד הם נסעו ברכב, הצדיק נתן לו הוראות לאן לנסוע, ופתאום הוא מוצא את עצמו באמצע שוק הירקות של עזה, מוקף בישמעאלים מכל עבר. יותר המום היה הנהג, כשהצדיק הצביע לעבר אבטיח מסוים בערמה של אבטיחים והורה לו לצאת ולרכוש אותו מיד. הנהג כמובן עשה את מה שנתבקש וכשנתרחקו מהמקום שאל לפשר העניין. הסביר לו הצדיק שבאותו אבטיח היה ניצוץ של נשמה שבאה אליו וביקשה תיקון, ביקשה שיציל אותה שלא תאכל על ידי המקומיים.

הצדיק, להבדיל מאתנו, נהיה שותף פעיל בבריאה. כמו שכתוב, "...ולאמר לציון עמי-אֶתָּה" (ישעיהו נ"א ט"ז), ואמרו חז"ל, אל תקרא עמי אלא עימי, דהיינו, עימי אתם בשותפות.

עוד על זהירות בעבודה

אומר הרב דסלר, "ניצוצות הקדושה נמצאים גם במחשבות הנפולות. וכאן אנו לומדים את גדרות הזהירות של עבודת בירור הניצוצות. כי העבודה צריכה להיעשות כך שרק יגע בקצה המידה המתבטאת במחשבה הרעה וזה ידחוף אותו בכח לצד ההיפך, היינו לצד הקדושה, ובזה מעלה את המידה הרעה בהיותה הסיבה להתעלות הגדולה ההיא הבאה מכח הדחיפה" (שם).

למשל, אם עולה לאדם הרהור בדבר משהו השייך לחברו והוא חומד אותו לעצמו, הרי כבר בעת ההרהור יכיר מיד שיש פה נגיעה במידת התאוה, או הקנאה, או הגזל, בהתאם למה שעולה בליבו. מיד יהפך העניין ויחליט למשל לקחת על עצמו יותר לימוד מוסר או הלכות גזל, או יקבל על עצמו לעשות מעשה של השפעה דווקא לאותו בעל החפץ. בכך תהפוך אותה מחשבה למקפצה אל עבר הקדושה, אל עבר התיקון ובע"ה ישוחרר ניצוץ הטוב שבה.

אבל אנחנו חייבים את מידת האמת, לדעת האם אין לרע כל משמעות חיובית עבורנו, שאין לאותה תאוה כל כח משיכה עבורנו, וכל תוכנה הוא רק כח הדחיפה לטוב. אחרת, בהמשך לדוגמא, עלול בן אדם להימשך אחר המחשבה שלו וידוע שהרהור עבירה גרוע מעבירה עצמה. כל שכן מהיותו נמשך אחר המחשבה, עלול לצאת מכך הרגש וח"ו מעשה.

מסיים הרב דסלר, "בכל זאת, אנו מדברים על עצם העבודה הזאת כפי שקיבלנו מהאבות הקדושים ומהצדיקים שהיו דבוקים בבורא בכל מהותם. הם יכלו לעשות כן, אבל אנחנו, גם אם נבין את העניין קצת בשכלנו עדיין נסתר הוא מליבנו. היות ואין בנו אפילו מעט מדבקות כזו, שוב אין בחינת השלמות מושגת ללבנו כלל, ואין שכלנו ולבנו שווים בזה, ואם יעלה בדעתנו ח"ו להזדקק לעניינים כאלה למעשה, הלא ניכשל ח"ו ליפול למעמקי הטומאה" (שם). יוצא מכל זה שאנו מקבלים הדרכה לעבודה החשובה הזאת, ביחד עם סייג חמור של זהירות!

שלמות הקדושה

שלושת האבות ביחד יוצרים תורה שלמה, כשכל אחד תיקן את חלקו. התורה שיצאה מאברהם אבינו היא של חסד ואהבה, התורה שיצאה מיצחק אבינו היא של גבורה ויראה ואילו יעקב אבינו תורתו היא היסוד לכל ענייני הרשות. בדרך רמז, 'עקב' זה ראשי תיבות ק'דש ע'צמך ב'מותר.

מה זה בדיוק אומר ואיך כל זה קשור לשלמות שדיברנו עליה? זה בדיוק העניין. מרבית הסיפורים העוסקים ביעקב אבינו הם סיפורים על העולם הזה, התמודדויות עם המקומות שהם כביכול הכי נמוכים שיש. כל זה להורות לנו דרך, שכאשר אנחנו עוסקים בעניינים הגשמיים כראוי וכיאות, אנו יכולים להעלות את הכל למדרגות הגבוהות ביותר, עד שנהיה מהם חלק התורה.

פרשת ויצא

כפי שמסביר זאת "בעל הסולם" בבהירות כשהוא מפרש את הפסוק, "וַאֲתֶם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלַכֶת כְּהַנִּים, וְגוֹי קְדוֹשׁ" (שמות י"ט ו'). תפקיד כל יהודי להפוך לכהן, הווה אומר, למשפיע לזולתו באופן שלם. חי ונושם 'ואהבת לרעך כמוך', בכל מה שהוא עושה, איפה ומתי שזה לא יהיה. עד "שבאופן זה, נמצאו אפילו העבודות חולין, כקצירה וזריעה וכדומה, נבחנים ממש בדוגמת עבודות הקורבנות, שהכהנים היו עושים בבית המקדש" (מאמר הערבוב, ספר מתן תורה).

ישנן 'מצוות עשה' שאנחנו מחויבים לעשות וישנן 'מצוות לא תעשה' שאנו מחויבים להן, אבל יש את תחום הרשות, כל מה שהוא מותר לאדם והכל תלוי באדם איך ישתמש בו. יעקב יוצא לחרן, חרון אף, לענייני העולם הזה והוא מנחיל לנו דרך כיצד לקדש את ענייני הרשות. זאת השלמות האמיתית וזה מתחבר עם מה שדיברנו עד כה, לחבר את התחומים, הטוב והרע, הקודש והחול, שהכל יהיה קדושה אחת גדולה.

התאחדות האבנים

כמעט לסיום, עוד רמז על שלמות העבודה שהגיע אליה יעקב אבינו, שזכה לעצם מדת האמת, כאמור "תִּתֶּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב" (מיכה ז' כ'). המהר"ל אומר שבחינת האחדות של יעקב מרומזת במדרש על התאחדות האבנים ששם יעקב למראשותיו. כתוב בפרקי דרבי אליעזר שהיו מאותן האבנים שבנה אברהם מזבח לעקידה. אלא שבשעת העקידה לא התאחדו האבנים, כי נסיון העקידה דרש מיצחק מסירת נפש גמורה במדת הגבורה שהיא בחינת ביטול היש - הפרדת הרע ושבירתו. היתה זאת עדיין מציאות רוחנית של הפרדה בין טוב ורע. אבל אצל יעקב התאחדו האבנים לאחת, להורות על מדרגת השלמות בכל.

במדרגה זאת מצליח יעקב, האיש השלם, ללכת אל מדור הקליפות, אל לבן הארמי, הרמאי הגדול ביותר, בכדי להוציא ממנו את בנותיו, מהן יוצאים השבטים הקדושים, לפעול את הרע של לבן לטובת תיקונו של עולם. כך שימש אצלו הרע ככלי לגילוי, ונעשה גם ההסתר עצמו חלק מן הגילוי. זוהי מדרגת האחדות הגמורה.

רואים כי לכל אורך שהותו עם לבן, יעקב לא נדבק בסביבה הרעה, הוא שומר על הדבקות ברשות היחיד. כפי שהוא אומר אחרי כן לעשו, "עם-לָבָן גִּרְתִּי..." (פרשת וישלח). אומרים המפרשים 'גרתי' זה נוטריקון תרי"ג, שאומר יעקב לעשו אפילו במדור הטומאה שמרתי על דבקות בדרך השם. גם גרתי זה לשון גר, כמו שמביא רש"י, "שהייתי שם כגר", מישהו שלא משתייך למקום כלל.

הרמז שבסולם

לסיום, עוד מסר קטן מביא לנו הרב דסלר לעבודתנו, עניין הסולם שנראה ליעקב בחלום. "כשעולים בסולם מתעכבים קמעא בכל שלב ושלב, השלב מסמל את העיכוב, וגם את האפשרות לעליה לדרגה הבאה, כי על ידי התגברות על העיכוב עולים, ועל ידי זה מהפכים את העיכוב למועיל. ולכן הראו בחינה זאת ליעקב בהגיעו לשלמות העליונה, בחינת האחדות" (שם).

לכל אחד מאתנו יש סולם כזה בעבודה הרוחנית, וחשוב תמיד לזכור שהמניעות והעיכובים הם רק שלבים בעלייה, שלבים חשובים שעוזרים לנו לגדול. חשוב לזכור שהכל טוב והכל לטובה, גם אם רק אומרים את זה בראש והלב עדיין לא מרגיש ככה, הכל לטובה. לזכור שיש רק רשות אחת, הקב"ה, והוא טוב ומיטיב לכל.

השעור מוקדש לרפואת שי בן רומה, יעל בת מזל וליאור בן מיכל בתוך כלל חולי עמו ישראל

השעור מוקדש לעילוי נשמת גילה בת רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה

פרשת ויצא